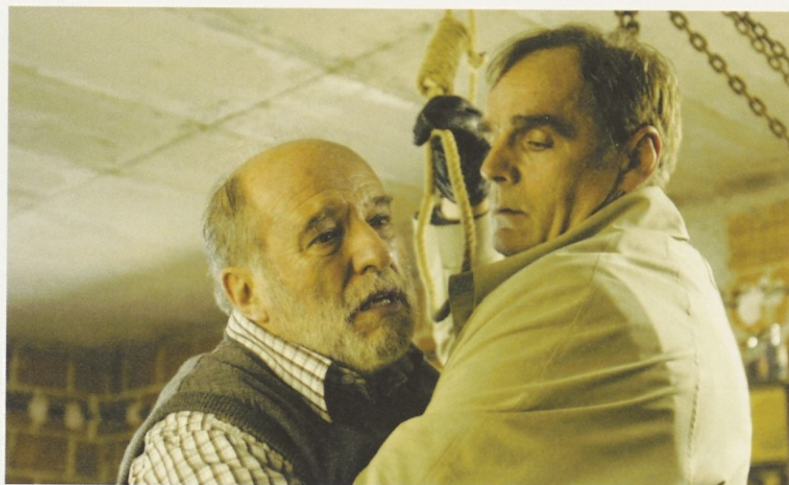

DOLGE SENCE PRETEKLOSTI

ŠPELA BARLIČ

Pokrajina št. 2 (2008) je že drugi film Vinka Möderndorferja, ki se loteva perečih problemov in patologij sodobne slovenske družbe. Tokrat zato, da bi osvetlil sedanost, seže v preteklost, formalno pa zgodbo zagradi s pomočjo preverjenih žanrskih konvencij in tako pred domače gledalce, ki so žanra vajeni pretežno iz filmov druge provenience, postavi film, kakršnega na domačih platnih vidimo zelo redko. Medtem ko je *Predmestje* (2004) boleče dregnilo v ksenofobijo in ozkosrčnost, ki sta Slovencem odmerjena v zares bogatih količinah, *Pokrajina* stegne roko v polpreteklo zgodovino in iz omare privleče okostnjake, ki blodijo med nami in s smrtjo okužujejo na samo našo, ampak tudi generacije, ki prihajajo za nami.

Benigna tatiča Sergej (Marko Mandić) in Polde (Janez Hočevar) na enem svojih rutinskih roparskih pohodov iz hiše upokojenega generala skupaj z dragoceno sliko odneseta tudi košček zgodovine. Sergej namreč na lastno pest iz sefa za sneto sliko ukrade šop bankovcev, z njim pa nevede pobaše dokument, ki izdaja naročnika povojnih pobojev. Usodna zmot kot v kakšni antični tragediji sproži val pogubnih dogodkov, v katerih izgine vse, kar ima Sergej resnično rad. Sergej je pravzaprav čisto pravi tragični junak. Je kriv brez krivde, na svojih plečih nosi grehe iz nekega drugega časa in se nehote znajde v funkciji obelodanjanja zgodovine, ki je ni pisal sam. Obenem pa ima fant polne roke dela z brskanjem po nemirni duši in sprejemanjem življenjsko pomembnih odločitev. V svoji naivnosti v resničnost prikljiče tako lastno kot tudi kolektivno nezavedno, z vsemi strašljivo temačnimi potlačitvami vred.

Möderndorfer cepi Sergeja z Ojdipom, antično tragedijo s politično srhljivko, sedanost z zgodovino in osebno z družbenim, vse te hibridne niti pa dovolj trezno potegne skupaj z žanrskimi prijemi, da kljub zapletenemu kolažiranju gledalec z lahkoto sledi razvijanju pripovedne niti. V film je zapakiral vse, kar potrebuje prava srhljivka. Imamo ozadje političnega merjenja moči in neporavnanih računov ter poi-gravanje z dvojnim registrom seksa in nasilja, ki sta deležna skrajno naturalistične obdelave. Tu je tudi zmedeni protagonist, ki mora skozi film šele ugotoviti, kaj se mu pravzaprav dogaja, mali človek, ki z nedolžno gesto sproži serijo politično motiviranih zločinov. Tesno za petami mu sledi psihopatski, hladnokrvni iztrebljevalec, poosebljeno zlo v službi politične moči, gonilna sila dogajanja pa je lov na zaupen dokument, ki je pravzaprav pomembnejši od dokumenta samega. Montaža je premišljena tempirana in v stopnjevanem ritmu gradi suspenz, vse dokler Sergej ne obstane pred breznom groze, iz katerega je bruhnilo vse gorje njegovega dezorientiranega sveta.

Film torej igra na preverjene žanrske kode in trka na gledalčevo obzorje pričakovanja. V tem smislu gre za prispevek, ki povsem korektno zapolnjuje pomemben manko v domačem filmskem prostoru. A formalna izbira je zahtevala tudi določene žrtve. Ker težišče dogajanja pade na akcijo in ustvarjanje napetosti in ker kompleksna pripovedna struktura v okviru žanra zahteva določene poenostavitve, so največje žrtve padle na strani karakterizacije. Predvsem oba ženska lika sta moteče sploščena, papirnata, reducirana na dva polarna tipa, kot bi režiser hotel reči, da je ženska lahko le mati ali kurba. Posledično tudi Sergejeve mo-

tivacije niso vedno jasne, a tekom dogajanja vendarle doseže določen razvoj. Da se bo na koncu odločil za Jasno (Maja Martina Merljak), je jasno že v prizoru, kjer si, oborožen z ukradenim denarjem, na križišču nenadoma premisli in namesto k Magdi (Barbara Cerar) zavije proti Jasni – v denarju pač vidi predvsem sredstvo, ki ga postavlja v bližino slednje. Edini zares kompleksen, psihološko zagoneten lik je resnobi eksekutor (Slobodan Ćustić), v katerega je režiser položil kup indicov, ki gledalcu služijo kot izhodišče in skušnjava za razvozlanje njegovega notranjega sveta, hkrati pa ga je pustil dovolj odprtega, da do konca ostane nedoločljiv, skrivnosten lik, ki mu nikakor ni mogoče priti do dna.

V vsaj dveh točkah je film nedvomno zelo drzen. Prva je snov. Operira s kočljivo zgodovinsko tematiko, a jo v pripoved vpelje organsko in ni videti, da bi avtorju šlo za iskanje zgodovinskih resnic ali odpiranje ideoloških debat, temveč le za oblikovanje zapleta, ki korenini v avtentični slovenski izkušnji. Druga žgečkljiva točka je včasih rahlo vulgarno razmetavanje s seksom. Z nekaterimi prizori se Möderndorfer nevarno giblje po robu dobrega okusa in bi jih v filmu mirne duše lahko pogrešili. Morda bi se prav tu našel prostor za določene poglobitve, ki bi dale večjo težo in globino zdaj precej površno zastavljenemu ljubezenskemu trikotniku. Sicer pa film čisto spodobno izpolnjuje svoje žanrsko poslanstvo.